

Publicisztika a Pedagógusok lapja részére:

Alkotmányos dilemmák és esélyek az állam napszámosainak a pénztárcája körül?

Felkérésre megkísérlem kiutat keresve elemezni azt a jogi bajvívást, ami egyes („pofátlan”?) jövedelmek bármi áron való állami elvonását illeti. (Közirói működésem során talán első ízben nem biztos, hogy sikerül.) Habár a pedagógusok a nemzet napszámosai, és ez a fizetési listán is meglátszik, mégis előfordulhat, hogy egy tanárember, egy iskolaigazgató több évtizedes pályájának a végén többmilliósi állami kifizetéshez jut. Ne tessék most azzal jönni, hogy bizony megérdemli a kifosztását: Magyarországon így érvelni csupán pártpolitikusként, szóvivőnek dukál! Egyszer végre fel kellene adnunk, hogy „úgy kell neki” alapon megvetjük vagy irigyeljük más pénzét. Ettől ugyanis nem a bóné, hanem az utálkozás megy körbe, és mind e közben a hatalom azt tesz az alattvalóival, amit akar.

2010 nyarán a parlament előbb alkotmányt módosított, majd annak bornírt felhatalmazása nyomán törvényt alkotott a kétmillió Ft. feletti közpénz kifizetések 98 %-os megadóztatásáról. Itt az alkotmánymódosítás ama bizonyos fügefalevél, ami okot-jogot biztosít a póre szándék eltakarására. Azt gondolták ki az alkotmányozó atyák, hogy ha beemelnek az alaptörvénybe egy kósza-kusza bekezdést a jó erkölcsre apellálva, attól „alkotmányos” és morálisan tiszta lesz a szpáhi típusú elvonás. Nem lett az: az Alkotmánybíróság (AB) a 2010. október 16-án kihirdetett határozatában egyhangúlag elkaszált. Egy kiemelés a döntés háttéréből: ha 9 státus-törvény, köztük a pedagógus társadalom zömét lefedő közalkalmazotti törvény alanyi jogon és kötött mértékben ad javadalmazást akár 2 M. Ft. felett is, az fogalmilag nem lehet minden egyes személyre nézve ab ovo erkölcstelen, pláne nem akkor, ha ehelyütt a jó erkölcs kritériuma hiányzik. Ott voltam a határozat kihirdetésekor: angyal szállt át a teremben, nagy kő gördült le majd mindenki szívéből. Talán másfél órával az ab-döntés nyilvánossága után jött a „fedáksári”: lényegileg változatlan tartalommal újra benyújtották a törvény-csomagot, immár azzal megfelve, hogy az AB hatásköreinek megnyirbálása ígér(t) retorziót az újra csúcsformába lendült AB-nek. Reakció? Közfelháborodás, AB-közlemény, új alkotmányra hivatkozó maszatolás, kelletlen szakszervezeti egyeztetgetés, marginális taktikai módosulás egyes számokban és hivatkozásokban. Szemléltetés: ha az ember elé tesznek egy tál gyanús állagú, bűzös masszát, melynek tetején 10 hajszál úszik, nem eszi meg. És ha 3-4 hajszál kiemelnek belőle, úgy már ehető? Nem csupán guszpusz dolga.

E cikk írásakor az egyébként tartalmilag megint csak hibás, mert ésszerűtlenül totalitárius és kellően nem definiált alkotmánymódosítás és a hozzá kapcsolt különadó törvény kb. 90 %-ban átment a parlamenti úthengeren. Csak a csoda segíthet, hogy ne váljék hatályos törvényé, ám csodák a mesében vannak. Várhatóan lesz tehát újraírt különadó, s abban már 5 évre visszamenőleges, büntető jellegű közteherviselés, méghozzá kinek 2 M. Ft., kinek 3,5 M. Ft. adó-bázissal. A büszke és ütős frakcióvezetők megnyilatkozás szerint ez a nagykutyaikat kapja el, következésképpen kutyaütő törvény születhet. Nem teljesen függetlenül az olvasók személyes érintettségétől, vajon mit lehet tenni ebben a helyzetben?

Az Alkotmánybíróság a legtöbbször csak indítvány nyomán, azaz nem hivatalból jár el. Ez idő szerint az AB-nek nyolc elemből álló hatásköre van. A csúcsok csúcsa még az alkotmányjogban is ezek értelmezése és alkalmazása: legyen elég itt annyi, hogy a 8-ból 7 elem esélyt kínál arra, hogy a testület újból meggátolja a rosszakarát, diszkriminatív, mértékében és módjában egyaránt túlzott (anti)jog érvényre jutását. Ráadásul még egy markáns testület itt alkotmányos követelményeket is megszabhat, avagy közjogi érvénytelenséget kimondhat.

Hát a polgár mit tehet? Nem igaz, hogy semmit! Normális esetben a jogra szakosodott iroda nem adja ki szakmai-üzleti titkait és mesterfogásait, nem kockáztatja megélhetését. Most, kivételesen más a helyzet. A tiltakozás jogon túli módszereit itt nem tárgyalnám. Ám az érintett személy jól teszi, hogy az adóhoz értő, számszaki-pénzügyi kérdésekben jártas

szakember tanácsát kéri. Egyelőre a társ-szakmák képviselői közt sincs egyetértés abban, mit hogyan is kell érteni. Az idei év végéig szól a határidő a valószínűleg önadóztató bevallásra és befizetésre. Ezt teljességgel elmulasztani nem célszerű. Jobb az, ha a kliens vall és fizet, amennyit tud és akar, de nem okvetlenül 100 %-ot és nem jogfenntartás nélkül. Így a bírság számottevő része elesik, ám a jogorvoslati jog fennmarad. Fellebbezni érdemes az I. fokú közigazgatási határozat ellen, majd elutasításkor a határozatot meg kell perelni. Ott, a fővárosi/megyei bíróságon nyílik elsőként jó alkalom arra, hogy a honi és/vagy a nemzetközi jogvédelem bekapcsolódjék, jogot és igazságot szolgáltatson a magalázott és megsarcolt félnek. A perben ui. maga a bíróság is az AB-hez fordulhat felfüggesztő végzéssel és hatállyal, és/vagy az Unió luxemburgi bíróságától ún. előzetes döntéshozatalt kérhet, mert az itthon kikényszerített jog számos nemzetközi és uniós normával, precedenssel ellentétes. Bárki maga is az AB-hez fordulhat a közigazgatási pere előtt, alatt vagy után: az utóbbit alkotmányjogi panasznak hívják, mely siker esetén az inkriminált jog alkalmazását kizárja az eljárásból. Meggyőződésem: alkotmánysértő az új törvényesomag is. A honi jogi utak bejárával a strasbourgi emberi jogi bírósághoz fordulás következhet, mert a Római Egyezmény magyar állam által való megsértése is igazolható. A határainkon kívül nem pusztán a különadó törvénye, de a vele kapcsolatos alkotmány-fabrikálás is elbukhat: ország-világ szégyenére.

Macerás mindez? Az! Túrni könnyebb?! Gandhi korabeli, erőszak-mentes példája megtört egy birodalmat, egy fennhéjázó hatalmat. Gandhi neve Mahatma volt, azaz Nagy Lélek. Sok kis lélek, igaz(ság)a tudatában Európában is legyűrheti a féktelen közhatalmat.

Kolláth György alkotmányjogász